

DWIE MUZY

Temat zbiórki: Poznanie tradycyjnej muzyki, utworów i tańców polskich i ukraińskich

Dla kogo: drużyna harcerska

Cele i zamierzenia zbiórki:

- przedstawienie tradycyjnych tańców oraz muzyki polskiej i ukraińskiej,
- zwiększenie wrażliwości na artystyczną sferę tradycji kulturowej obu krajów: Polski i Ukrainy,
- wzmacnianie więzi międzykulturowych,
- zwiększanie świadomości kulturowej wśród dzieci i młodzieży.

Czas trwania zbiórki: 1,5 godziny

Pora dnia: dowolna

Warunki techniczne, przygotowanie: harcówka, boisko lub polana. W wersji “na zewnątrz” trzeba przygotować miejsca do siedzenia (koce, karimaty), warto też zabrać powerbanki. Słuchanie muzyki nie powinno zakłócić spokoju w lesie - harcerze mogą zabrać ze sobą słuchawki, by nie zagłuszać się wzajemnie podczas zadania w zastępie.

Materiały do przeprowadzenia zbiórki: materiały plastyczne - kolorowe bibuły, nożyczki, kleje, kolorowe tasiemki (szczególnie w kolorze białym, czerwonym, żółtym i niebieskim), zszywacze + zszywki (pasujące do zszywacza), taśmy klejące, sznurki; sprzęt do odtwarzania muzyki (laptop, odtwarzacz, smartfon), głośnik (jeśli jest taka potrzeba), kubki, woda do picia, wydrukowane wcześniej załączniki i przygotowane wybrane materiały zgodnie z instrukcją w załączniku, dostęp do Internetu

Jeśli jakiś element zbiórki przedłuży Ci się albo skróci, nie martw się - problemy techniczne się przytrafiają, a może się zdarzyć, że uczestnicy zbiórki zrealizują zadanie szybciej. Podane przedziały czasu są orientacyjne.

PRZEBIEG ZBIÓRKI

1. Obrzędowe rozpoczęcie zbiórki.

Czas: 5 minut

Przebieg obrzędowego rozpoczęcia zbiórki uzależniony jest od indywidualnych ustaleń i zwyczajów przyjętych w drużynie.

2. Gawęda na temat muz starożytnych

Czas: 10 minut

Forma: gawęda

Prowadzący zbiorke opowiada gawęde na temat muz starożytnych. W trakcie może pokazywać wydrukowane obrazy każdej z muz, zaznaczając przy tym ich imiona.

Po opowiedzeniu gawędy prowadzący pyta harcerzy, co z niej zrozumieli oraz czy potrafią połączyć nazwy muz i ich obrazy z obszarem, nad którym roztaczają opiekę.

Można do tego wykorzystać układankę z załącznika nr3 i rozsypać w kręgu, aby harcerze samodzielnie przyporządkowali elementy (jest to zadanie dla chętnych, bardzo swobodne, jeśli nikt nie będzie chciał zainicjować działania, warto samemu zacząć i zaangażować lekko resztę do wspólnego układania). Weryfikujemy wspólnie, czy połączenia są właściwe.

Na koniec pozostawiamy obrazy z muzą Terpsychorą i Melpomeną. Można je przypiąć w widocznym miejscu w harcówce.

Linki, aplikacje, załączniki:

Załącznik nr1 Gawęda

Załącznik nr2 Obrazy muz starożytnych

Załącznik nr3 Muzy układanka

3. Nauka tańca

Czas: 20 minut

Forma: taniec

Aby wprowadzić harcerzy w kolejny element zbiorke puszczaemy w tle cichą, ale słyszalną muzykę z ukraińskimi pieśniami, np. https://www.youtube.com/watch?v=k_pjMboHrbo

„Muza Melpomena jest opiekunką śpiewu, a Terpsychora - tańca. Dzisiaj przybliżymy sobie obie muzy, by poznać je w wydaniu polskim i ukraińskim. Zestawiając te kraje, znajdziemy bardzo wiele podobieństw. Większość utworów nawiązuje do miłości, wolności i walki o lepsze jutro. Zazwyczaj są one o charakterze wesołym, skocznym, w którym można łączyć taniec ze śpiewem. Poznanie ich historii jest ważne, gdyż współczesna polska muzyka ma swoje korzenie bardzo często w kulturze ludowej. Dzisiaj poznamy kilka tańców i trochę pośpiewamy. Stańcie w kole”.

Następnie prowadzący pokazuje harcerzom kolejne elementy. W tle leci nadal piosenka ukraińska, do której będzie rozgrzewka.

Rozgrzewka z elementami tańców ludowych.

1. Ręce ułóżcie na biodrach. Stopy razem. Wyprostujcie sylwetkę i wyciągnijcie szyję lekko ku górze.
2. Poczujcie rytm i idźcie w takt po kole.
3. Idąc, klaszczcie w dłonie i liczcie takty, żeby pomóc sobie w odnajdywaniu odpowiedniego rytmu.
4. Zatrzymajcie się. Ręce z powrotem na biodra. Marsz w miejscu.
5. Nogi w lekkim rozkroku. Stańcie nieruchomo, ręce na biodra. Wykonujcie obroty na boki.
6. Ręce na biodra i obroty na boki. Jednocześnie wykonujcie ugięcia w kolanach w rytm muzyki.
7. Lewa ręka na biodrze, prawa ręka w górze i krok odstawno dostawny w prawo. Potem w lewo i zamiana: prawa ręka na biodrze, a lewa w górze.
8. Zatrzymajcie się. Marsz w miejscu z ułożeniem rąk na biodrach.
9. Obroty w miejscu - 4 razy.
10. Zatrzymajcie się. Stukanie stopami w takt: „raz, dwa, trzy”.
11. Obroty w miejscu - 4 razy.
12. Zatrzymajcie się. Stukanie stopami w takt: „raz, dwa, trzy”.
13. W lekkich podskokach podążajcie w prawą stronę po kole, jednocześnie obracając się wokół własnej osi.
14. Zatrzymajcie się. 4 kroki do środka koła. Złapcie się nawzajem za ramiona i „wyrzucajcie” nogi do przodu, a potem do tyłu.
15. Zatrzymajcie się. 4 kroki do tyłu. Harcerze kłękają na jedno kolano i unoszą prawą rękę ku górze. Harcerki obracają się wokół nich (mogą trzymać ich delikatnie za dłoń/palec). Tak powstałe pary biorą się za rękę (jak do poloneza) i przechodzą wspólnie po kole.

4. Praca w zastępach - nauka piosenek

Czas: 30 minut

Forma: piosenka

Chwila na odpoczynek, złapanie oddechu, nawodnienie się.

Zastępowi losują po jednej karteczce. Na kartce jest zapisana piosenka w języku polskim, którą zastęp ma za zadanie zaśpiewać do muzyki ludowej.

„Nasza rozgrzewka połączyła muzykę ukraińską oraz elementy różnych tradycyjnych tańców polskich (prowadzący przyczepia kartkę z flagą Polski wraz z jej tradycyjnymi tańcami pod obrazem muz - załącznik nr5). To pokazuje, że mamy wspólną wrażliwość muzyczną i możemy wzajemnie się uzupełniać.

Waszym zadaniem jest zaprezentować całemu zastępem wybrany utwór, który wylosowaliście.

Przygotujcie się do niego nie tylko pod względem warstwy tekstowej. Możecie ułożyć układ taneczny z wykorzystaniem kroków poznanych podczas rozgrzewki. Zadbajcie też o warstwę wizualną - przy pomocy dostępnych materiałów plastycznych przygotujcie sobie elementy charakterystyki, które będą oddawać nastrój Waszej piosenki”

Po kilku minutach prowadzący robi przerywnik, zatrzymując na chwilę pracę zastępów. Informuje, że jest do wykonania dodatkowe zadanie. Każdy zastęp losuje jeszcze jedną kartkę, na której wypisane są tradycyjne tańce/utwory ukraińskie. Ich zadaniem jest wpleść tę muzykę/taniec w swój występ (załącznik nr6)

Linki, aplikacje, załączniki:

Załącznik nr4 Teksty piosenek wraz z linkami do muzyki

Załącznik nr5 Flagi Polski i Ukrainy wraz z wypisanymi tradycyjnymi tańcami narodowymi

Załącznik nr6 Nazwy i opisy wraz z linkami tradycyjnych pieśni i tańców ukraińskich

5. Prezentacja występów zastępów

Czas: 20 minut

Forma: zajęcia muzyczne

Każdy z zastępów prezentuje reszcie drużyny to, co przygotował. Prowadzący może nagrywać występy, jeśli zastępy się na to zgodzą.

„Dwie Muzy idealnie pokazują, że sztuka nie dzieli, tylko łączy, niezależnie od narodowości i czasów. (drużynowy/drużynowa przyczepia kartkę z flagą ukraińską wraz z wypisanymi tradycyjnymi tańcami pod obrazkiem Muz. Załącznik nr5)

Linki, aplikacje, załączniki:

Załącznik nr5 Flagi Polski i Ukrainy wraz z wypisanymi tradycyjnymi tańcami narodowymi

6. Podsumowanie i obrzędowe zakończenie zbiórki.

Czas: 10 minut

Forma: gawęda

Powrót do kart z muzami i flagami narodowymi Polski i Ukrainy. Jakie różnice i podobieństwa dostrzegają w tych dwóch krajach pod kątem tańca i muzyki harcerze/harcerki?
Zakończenie zbiórki zgodnie z obrzędowością drużyny.

Spis załączników:

- Załącznik nr1 Gawęda
- Załącznik nr2 Obrazy muz starożytnych
- Załącznik nr3 Muzy układanka
- Załącznik nr4 Teksty piosenek po polsku wraz z linkami do muzyki

- Załącznik nr5 Flaga Polski i Ukrainy wraz z wypisanymi tradycyjnymi tańcami narodowymi
- Załącznik nr6 Nazwy i opisy wraz z linkami tradycyjnych pieśni i tańców ukraińskich
- Muzyka do rozgrzewki i w tle podczas mówienia:

https://www.youtube.com/watch?v=k_pjMboHrbo

Autorka konspektu:

hm. Monika Skiba, Chorągiew Łódzka

Korekta merytoryczna:

hm. Karolina Kornas-Bojaronus, Hufiec Tczew, Chorągiew Gdańska
phm. Aniela Radecka, Zespół ds. WAGGGS GK ZHP, Chorągiew Krakowska
phm. Paweł Bezak, Muzeum Harcerstwa ZHP, Chorągiew Łódzka

Korekta językowa i redakcja:

pwd. Ewa Trystucha, Chorągiew Śląska

Załącznik nr2 Obrazy muz starożytnych

Kaliope

Klio

Euterpe

Talia

Melpomene

Terpsychora

Erato

Polihymnia

Urania

Załącznik nr3 Muzy układanka

Ściąga dla prowadzącego:

- Kaliope - muza pieśni bohaterskiej, ukazywana z tabliczką do pisanie i ryłcem, inaczej Pięknolica
- Klio - grecka muza historii, trzymająca zwój pergaminu, jej imię oznacza Głosząca sławę
- Euterpe - muza patronująca liryce, na przedstawieniach grająca na flecie lub aulosie (rodzaj podwójnego fletu), imię tej muzy greckiej tłumaczy się jako Radosna
- Talia - muza greckiej komedii z atrybutem maski komicznej; inaczej Rozkoszna
- Melpomene - grecka muza tragedii i śpiewu, przedstawiana z maską komiczną jako atrybutem; inaczej Śpiewająca
- Terpsychora - czyli Kochająca taniec, muza tańca, przedstawiana z lirą
- Erato - zwana Umiłowaną, grecka muza poezji miłosnej, również przedstawiana z instrumentem - cytrą
- Polihymnia - muza pieśni sakralnych i hymnów, ubrana w uroczystą szatę
- Urania - nazywana Niebiańską, grecka muza nauk astronomicznych, na obrazach zwykle dźwiga kulę przedstawiającą niebo, a w drugiej ręce trzyma cyrkiel.

Źródło: <https://www.bryk.pl/wypracowania/jezyk-polski/antyk-i-biblia/1011158-muzy-greckie.html>

Kaliope

Klio

Euterpe

Talia

Melpomene

Terpsychora

Erato

Polihymnia

Urania

muza pieśni bohaterskiej, ukazywana z tabliczką do pisania i rylcem, inaczej Pięknolica

grecka muza historii, trzymająca zwój pergaminu, jej imię oznacza Głosząca sławę

muza patronująca liryce, na przedstawieniach grająca na flecie lub aulosie (rodzaj podwójnego fletu), imię tej muzy greckiej tłumaczy się jako Radosna

muza greckiej komedii z atrybutem maski komicznej; inaczej Rozkoszna

grecka muza tragedii i śpiewu, przedstawiana z maską komiczną jako atrybutem; inaczej Śpiewająca

czyli Kochająca taniec, muza tańca, przedstawiana z lirą

zwana Umiłowaną, grecka muza poezji miłosnej, również przedstawiana z instrumentem - cytrą

muza pieśni sakralnych i hymnów, ubrana w uroczystą szatę

nazywana Niebiańską, grecka muza nauk astronomicznych, na obrazach zwykle dźwiga kulę przedstawiającą niebo, a w drugiej ręce trzyma cyrkiel.

Załącznik nr4 Teksty piosenek po polsku wraz z linkami do muzyki

Depce konik

mel. ludowa z Kurpi

Depce konik, depce, do stajenki nie chce,
Żeby do Marysi - poleciałby jeszcze. / 2x

W podwóreczku naszym, studzieneczka stoi,
Kto jedzie, kto jedzie, konika napoi. / 2x

Siwy konik siwy, uzdeczka jedwabna
Czy duża, czy mała, Kurpianeczka zgrabna./2x

<https://www.youtube.com/watch?v=3GgWKdacbZU>

Zielony mosteczek

z pieśni żołnierskiej

Zielony mosteczek ugina się,
zielony mosteczek ugina się,
trawka na nim rośnie, nie sieka się,
trawka na nim rośnie, nie sieka się.

Żeby ja ten mostek arendował, (dzierżawił)
żeby ja ten mostek arendował,
to bym go wylepił, wyrychtował (wyremontował)
to bym go wylepił, wyrychtował

Czerwone i białe róże sadził,
czerwone i białe róże sadził,
a ciebie, dziewczyno, odprowadził,
a ciebie, dziewczyno, odprowadził

<https://www.youtube.com/watch?v=YL2VT9Gg6NI>

Groziak

taniec górnośląski

Poszło dziewczę po ziele, po ziele, po ziele.
Nazbierało niewiele, niewiele, hej!

Ref.: Przyszedł do niej braciszek
Połamał jej koszyczek.
Oj ty, ty, oj, ty, ty
za koszyczek zaptać mi.
Oj ty, ty, oj, ty, ty,
za koszyczek zaptać mi.

Poszło dziewczę do lasu, do lasu, do lasu
Nazbierało zapasu, zapasu, hej!

<https://www.youtube.com/watch?v=2hnhw17SKL0>

Hej Sokoty

Hej, tam gdzieś znad czarnej wody
Wsiada na koń Kozak młody.
Czule żegna się z dziewczyną,
Jeszcze czulej z Ukrainą.

Ref. Hej, hej, hej sokoty, Omijajcie góry, lasy, doły. Dzwoń, dzwoń, dzwoń dzwoneczku, Mój stepowy skowroneczku.

Wiele dziewcząt jest na świecie,
Lecz najwięcej w Ukrainie.
Tam me serce pozostało,
Przy kochanej mej dziewczynie.

Ref. Hej, hej, hej sokoty, Omijajcie góry, lasy, doły. Dzwoń, dzwoń, dzwoń dzwoneczku, Mój stepowy skowroneczku.

Załącznik nr5 Flagi Polski i Ukrainy wraz z wypisanymi tradycyjnymi tańcami narodowymi.

Wyróżniamy 5 polskich tańców narodowych:

- Polonez (taniec dworski)
- Oberek (najszybszy z tańców narodowych)
- Mazur (wesoly, dynamiczny taniec, najtrudniejszy z tańców narodowych, figury taneczne układane przez tancmistrzów to:
okrężna, namiotowa, tańcuchowa, arkadowa.)
- Krakowiak (wesoly i skoczny taniec)
- Kujawiak (najwolniejszy z tańców narodowych)

Wyróżniamy 5 ukraińskich tańców narodowych:

- ✧ Kozak
- ✧ Hopak
- ✧ Kołomyjka
- ✧ Kowali
- ✧ Trepak (szybki taniec z przytupami i drobnymi krokami)

Załącznik nr6 Nazwy i opisy wraz z linkami tradycyjnych pieśni i tańców ukraińskich

.....

Hopak to ukraiński taniec ludowy, bardzo żywy, pełny podskoków, wymachów nogami i przysiadów. Taniec ten powstał na Siczy Zaporoskiej. Została w nim zakodowana sztuka walki za pomocą kopnięć i podcięć oraz tańca z szablą. Tańczy się go zazwyczaj na koniec występu.

<https://www.youtube.com/watch?v=Rui3lBdBsJU>

.....

Kozak jest narodowym tańcem Ukrainy. Wywodzi się od Kozaków, czyli ludu zamieszkującego dzikie stepy. Podczas tańca wykonuje się przysiady, podskoki, akrobacje oraz wyrzuty nóg. Tempo tańca stopniowo przyspiesza. Można użyć następujących instrumentów do wybijania rytmu: domra, bandura, teorban, bałajka,

<https://www.youtube.com/watch?v=sudbr6NPt-E>

.....

Kowali - ukraiński taniec ludowy, który inscenizuje pracę kowali w kuźni. Taniec wykonywany przez mężczyzn. Pierwszy mężczyzna wykonuje rolę "kowala", a pozostali są jego pomocnikami

.....

Kołomyjka to taniec ludowy popularny na Ukrainie, w Rumunii i Mołdawii. Kołomyjka jest w żywym tempie, a w miarę tańczenia tempo się wzmacnia. Nawiązuje do tańców góralskich. Towarzyszą jej krótkie przyspiewki i okrzyki.

https://www.youtube.com/watch?v=0cn_uj1Nz9Y

Kołomyjki zakarpacie: https://www.youtube.com/watch?v=FtKtY_nZMwo

.....

Hopak

.....

Kołomyjka

.....

Kozak

.....

Kowali

.....

